

[Transcript] Naudio Dox / Ljuset på Östersjön del 3: Kassetten i verkstaden

Det finns en i livet som vet allt om hur det gick till när gottlandsbolaget larmade marindistriktet att hansa saknades och det är jag.

Den kom på påsten. Det var ju ingen person jag kände.

66 år efter hansakatastrofen hittar Jacob en kassett sin pappa Görans keramikverkstad.

Mitt namn är ganska känt så det kom bara en kassett och det har ju kommit flera både samtal och under åren som har känt med Jens.

Göran Ringbomb var bara några månader när han förlorade sin pappa Jens Ringbomb i hansakatastrofen.

Under natten stod Jens i utkiken och dog förmodligen ögonblickningen av den stora explosionen. Men kassetten är inget som Göran verkar ha ägnat särskilt mycket uppmärksamhet åt.

Och jag var såhär, vad är det här? Och farsan bara, är det någonting jag fått av någon som har skickat?

Och jag var lite såhär, okej men ska det verkligen ligga här då? Har du lyssnat på den?

Och han sa ju då, ja jag har lyssnat på den någon gång men det är väldigt dåligt ljud och sådär.

På kassetten står det skrivet.

O. Olander talar om omständigheterna kring Hansa sänkning.

Det som är intressant är ju att han redogör ju för en hel del frågetecken.

Olle Olande, han började då prata om framför allt hjälpkryssare 4.

Mannen på bandet sitter på information om förlysningen.

Han har själv innan katastrofen jobbat om bord på Hansa.

Det är lugn när han, den här personen berättar om sitt vittnesmål.

Han kan liksom kategori sig att allt det här du säger här, det stämmer inte.

Olle Olander sätter fingret på de mysterier som fortfarande omger Hansa katastrofen.

Och hans kassetinspelning sätter igång historiken och författaren Jakob Ringboms intresse för att gå djupare in på de delarna som är olösta.

Så jag tog den där kassetten direkt och sprang in i huset och satt i den i en kassetbandspelare.

Och så började jag lyssna igenom den där kassetten från början till slut.

Det var liksom här på någonstans som hela mitt fördjupade intresse började.

Du lyssnar på ljuset på Östersjön, en dokumentär om Hansa katastrofen då 84 personer miste livet.

Jag heter Peter Gropman och detta är avsnitt tre, kassetten i verkstad.

Vi har nu kommit till den del i historien om Hansa katastrofen då flera märkliga omständigheter liksom hopar sig.

Och med hjälp av det här kassetbandet ska vi belysa de olika delarna, som alla hänger ihop med det mystiska ljus som lysst upp Hansa när hon förliste.

Det här är alltså Olle Ålanders kassetinspelning. Bandet spelades in på 90-talet, och som ni hör så har ljudkvaliteten på bandet inte åldrats med värdighet.

Men inspelningen är unik och har aldrig tidigare publicerats.

Den ger ett vittnesmål från hamnen i Visby de första timmarna efter att Hansa förliste.

Men först, vem var Olle Ålander?

Han var styrman och hade jobbat på Hansa tidigare.

Han jobbade senare på hjälpkryssare fyra, så han hade ganska ingående kunskap om båda fartyggen.

Och den här Ålande fortsatte i sköman hela livet, vad jag förstår.

[Transcript] Naudio Dox / Ljuset på Östersjön del 3: Kassetten i verkstaden

Och sen på sin ålders höst så började han liksom spela in kassetter med sitt skömansliv som någon sorts resumé

och vad han har gjort som han gjorde för sina barn.

Men han vändes inte bara till sina barn i kassetten om Hansa.

Han gjorde nästan en eget litet forskningsprojekt som han sen spelade in på en kassett.

Låtas återigen gå tillbaka till morgonen 24 november 1944, och tiden innan de minnsveparna och flygplanet Ören skickas ut för att söka efter Hansa.

För efterhand, menar Olle Ålander att räddningsinsatsen drog igång alldeles för sent.

Och vid Kai i Visby står människor och väntar på Hansa som är försenad.

Jag kan sköjla mig upp till rödrevåningen för att spana efter Hansa.

Ett stenkast från hamnen i Visby vaknar sköman en Olle Ålander i sitt föräldrahem. Just den här dagen gärna arbetslös.

I november 1944 är Olle Ålander 26 år och hemma i föräldrahemmet finns också hans pappa, Emanuel Ålander.

Han jobbar också inom sjöfarten. Han är trafikinspektör på Gotlandsbolaget. Det är det de som trafikerar Hansa mellan Nyneshamn och Visby.

Uppifrån Olle's pojkrum har man friskt och då kan man se vilka farttygen på väg in helt enkelt.

Han ropar då klockan, det här är vi sju tider någonstans. Jag ser inte Hansa och trafikinspektören då, Emanuel Ålander. Han får omgående.

Han känner att det är något som inte stämmer, det är något som är fel.

Olle's pappa Emanuel Ålander beger sig ner till Gotlandsbolagets färgeläge i hamnen.

Jag tror att han vet att det är något allvarligt som har hänt, för han kan räkna ut att om radion inte fungerar, då är elnutslagen.

Är elnutslagen, då har det hänt någonting.

Samtidigt går den unga Olle också ner till hamnen i Visby.

Vi samlas allt tre människor vid hamnen och stramtrominader. Man står i klubbor och samtalar.

På sitt band talar Olle Ålander om väder och vind i hamnen. Det var disigt den här malm.

Men han noterar också flera båtar i hamnen, som står utan uppdrag.

Det som Ålander säger här är att han ser boosländska fisketrollar i hamnen som marinen hydde, och som han enligt honom kunde och skickat ut för att leta efter Hansa, redan på morgonen när Hansa inte hade hört av sig klockan 6 som hon brukade.

Hon hörde inte heller av sig klockan 7 eller klockan 8.

Och det är en räddningsinsats på gång på morgonen.

Det är Olle Ålanders pappa Emanuel som ber marinen på Gotland att förbereda ett telegram där man begär hjälp för att söka efter Hansa.

Då kommer in två personer på marinstaben.

Det här är ett befälet på hjälpkryssare 4 och en fändrik på samma hjälpkryssare som kommer in och säger

att det är ingen fara.

Vi har sett Hansa, vi passerade henne klockan 03.30 i morse.

Hon gick visserligen med onormalt låg fart, men det är behöver inte oroare att hon kommer komma.

Det här lugnar ner Ålander, här går meningarna isär lite grann,

men enligt marinen så lugnar det ner Ålander ganska ordentligt,

men jag tror som jag uppfattar det så är han fortfarande väldigt oroad för hans

[Transcript] Naudio Dox / Ljuset på Östersjön del 3: Kassetten i verkstaden

och jag tycker att det här stämmer inte tidsmässigt, han får inte ihop det liksom. Telegrammet som marinen på Gotland förberedts senst aldrig i väg. Det dras tillbaka, de stoppar det telegrammet, det blir ingen larm om att Hansa saknas. Att det här telegrammet aldrig går i väg försenar hjälpsatserna med ett par timmar i alla fall. Det är ju ganska uppseendeväckande i en väldigt allvarlig situation. Låt oss nu introducera ett till fartyg i den här historien, hjälp kryssare 4. Fartyget har en avgörande roll i efterspelet kring Hansas förlisning och den oljösta frågan kring vem som lysste på Hansa under den tidiga morgonen på Östersjön. Hjälp kryssare 4 heter egentligen varia och ägs av räddrihet Svea på laget, men under kriget är hon uthylltig i marinen för att utföra så kallade hjälptransporter. Hon kan också tjänstgöra som så kallat örlogsskydd för andra fartyg på Östersjön, för att man annat skyddar dem från krigsförande makter. Den natten som Hansa förliser avgår hjälp kryssare 4 en timme senare från UNESAM och går exakt samma rutt som Hansa till Visby. Hon har fått order att gå till Gotland för att hämta flyktingar som ska transporteras till Oxidysund. Det är det vi vet om orden till hjälp kryssare 4 och det är därför hon går till Visby. Jag får ofta frågan och det är lite märkligt varför går inte hjälp kryssaren och Hansa samtidigt. Hansa har tidigare under vissa turer under kriget haft örlogsskydd i form av viskort eller så kallad åtföljning, men inte under den här turen. Marinen ansåg att det var för dyrt och att risken för att bli anfallen var förhållandevis liten. Men det fanns ingen sådan återgivning till hjälp kryssaren. De hade inte tagit kontakt mellan varandra befälet på hjälp kryssare 4 eller befälet på Hansa. De gick helt enkelt med en timmes marginal ifrån varandra tyvärr. Jag har ju gått igenom hjälp kryssare 4s loggbok, den ser egentligen absolut ingenting. Vad som har hänt den här natten. De har inte registrerat några fartyg, trots att de har mött ett antal fartyg. Jämför man inkomna skrivelser och alla dagböcker som finns på krigsarkivet idag, så finns det ett ganska maget material. 1943 hade de en fartygschef källegård som har oerhört noggrann och det är ganska mycket material där. Tittar vi på beroeniusbepfälhaven 44 så är materialet väldigt maget. Men det finns noteringar från samma år, år 1944, som däremot spärr på ryktespidningen om hjälp kryssaren. Det man kan läsa i mellan radarna eller det man kan läsa fysiskt också är att de har problem med fylleri i besättningen. Inte alla och inte många, men det verkar vara det stående problemet. Kackelacker är också ett problem om bord. Men annars tror jag att det är någon ganska vanliga förhållande om bord på hjälp kryssare 4. Jag tror att man ska inte sätta ihop, man ska inte ta fylleriet och sätta in det i kontexten Hansa. Ditt ska vi inte ta det. Uppgiften som befälhavaren på hjälp kryssaren lämnar till marinen och som stoppar det förberedat telegrammet, blir nu den officiella versionen om vad hjälp kryssaren gjorde under natten då Hansa förliser.

[Transcript] Naudio Dox / Ljuset på Östersjön del 3: Kassetten i verkstaden

Och detta nämns också i radios extra sämning.

En hjälp kryssare hade klockan 3.30 i natt enligt vad försvarsdagen meddelar siktat Hansa 12 distansminuter sydlandsort.

Hansa skulle ha kommit in till Visby klockan 7.30.

Då dimmar rådde till Haps och Gotlands båtarna vid sådana tillfällen kan bli många timmar för senare.

Ansågs det inte finnas någon anledning till farhågor fast den båten inte kom in i rätt tid.

Men denna uppgift är en lögn säger Olle Ollander på kassetten.

Här är det lite tydligt som gör att hjälp kryssaren gör det.

Och Jacob Ringbom ger Olle Ollander rätt.

Tittar man på hjälp kryssarens hur många knop den kunde göra jämfört med Hansa så ser vi att det är en jättekilling.

Men 0.3.30 så snabbt kan de inte ha kört. De kan inte ha hunnit upp Hansa redan vid den tiden.

Hej, jag heter Mark Manström fast och jag är ansvarig utgivare för den här podden.

Nästa avsnitt av ljuset på Östersjön kommer om en vecka.

Om du vill lyssna redan nu så finns den publicerad i appen Nordeo redan.

Där hittar du även andra spännande historiska dokumentärer.

Som den här om Sovjetunions uppgång och fall.

Och så till slut är det en av männen som tittar på mig så rycker han på aktlarna sig.

Men Sovjetunionen var fan vad det är egentligen för ett. Och den repliken kommer jag aldrig att glömma.

Under 1900-talet balanserar mänskligheten på en knivsägg.

Sovjetunionen, ett imperium som byggs av blod, bomber och framgångar som tog världen med häpnad.

För första gången i världshistorien har en människa gjort en rymdfärd.

Detta bekräftades i morse officiellt.

Lyssarna blev de första att sända upp en människa i rymden.

Följ med in bakom Jernridon och hör historien om världens största kommunistiska experiment.

I dokumentärserien Sovjetunions uppgång och fall.

Bara på Nordeo.

Så om du inte vill vänta till nästa vecka för nästa avsnitt av ljuset på östersjön.

Eller om du vill kolla upp vår serie om Sovjetunions uppgång och fall.

Testa appen Nordeo. Den finns där appar finns.

Och nya prenumeranter får alltid 14 dagars gratis testperiod.

Nu fortsätter podden.

Det var 13 timmar över Atlantis och jag grept jättemycket.

Lyssna på kolombianskan som klev in i Kylan och kom under skinnet på de som gör Sverige tryckare i nya avsnitten av utan att passera gå.

En podd från kriminalvården finns där poddar finns.

Det minsta du någonsin sett kan kännas som det absolut största.

Läs mer om Sveriges populäraste barnförsäkring på trygghansa.se.

Trygghansa. Trygghet för livet.

Bara på Storytel.

Mitt namn är Martin Espeleta.

[Transcript] Naudio Dox / Ljuset på Östersjön del 3: Kassetten i verkstaden

I 20 år har jag fördjupat mig fall om försvunna människor.

Men vad händer med familjerna som lämnas kvar?

Lyssna på försvinnanden. Bara på Storytel.

Spöksstad efter Hansa katastrofen.

I SF-journalfilm kan man se hur sörjande går in till Domkyrkan för minneskultjänst.

I Visby som läste sörjande i Domkyrkan där Visby Sander ska lysa frid över den stormpiskade graven.

De flesta tittar ner i marken.

Någon tittar upp mot kameran.

Blicken är tom.

För högtidligheten i Visby ägde en gripande ceremonierom om bord på drottet som under jaggare skart var på väg mot Stockholm.

Det är över 200 kransarna från Domkyrkan sänktes i havet på den plats där Hansa gick under.

Många egendomliga omständigheter har kommit fram kring Hansas undergång.

Kommer den olyggliga gåtan någonsin att lösas.

Några dagar efter katastrofen har dagstidningarna på Ören och i övriga Sverige fokuserat sin rapportering på vad det var som har träffat Hansa.

Spekulationerna rör sig kring att det var en torped som orsakat den kraftiga explosionen på Östersjön.

Och som ett brev på posten dyker den annan omständighet upp som får journalisterna på Ören att gå i spinn.

Omständigheterna kan ha förvärrat den stora smällen.

Något som Ole Olander också nämner i sin resumé på kassetbandet.

Nu ska jag här nämna lite om de militära ammunitionstransporter.

Olander säger att tillastades ammunition sprängmedel på Hansa den natten som hon går under.

Och vid den här tiden är det tillåtet att frakta max 500 kilo sprängmedel per resa på Hansa.

Det var inget konstigt utan det var det regelverket som fanns då.

Men nu hade man ju stoppat i lite för mycket i det här fartyget.

Alldeles för mycket, nämligen 2500 kilo sprängmedel.

Kan detta ha en påverkan på den torped som man tror har träffat Hansa?

Frågorna på Gotland om Hansa är nu många. Svaren är få.

Några dagar efter olyckan är det ganska tydligt att det är väldigt många trådar som hänger löst.

Det blir högtid för staten att rycka in. Man tillsätter den så kallade Hansa-kommissionen.

En slags havrikommission.

Den här magnituden av den här katastrofen sprider över hela Sverige så att de förstår ganska snabbt

att vi måste göra en civil utredning ganska omgående av vad som har hänt eftersom det just är en passagerarfärga.

Hansa-kommissionen får uppdrag att på alla sätt och vis försöka reda ut vad som har hänt, varför, när och hur.

Ett rigoröst arbete sätter nu igång. Totalt förhör Hansa-kommissionen nära 150 personer.

Förutom de två överlevande är det framförallt fokus på studiet de som har lastat Hansa med sprängämnen.

Vi vill veta exakt vad som har hänt där.

[Transcript] Naudio Dox / Ljuset på Östersjön del 3: Kassetten i verkstaden

De förhör alla befäl på fartyg eller besättningar på fartyg som har varit i Hansas område under natten.

Man förhör marinen på Gotland, all personal där.

Katastrofen börjar nu synas i samhällen runt Östersjön, bokstavligt talat.

På flera håll dyker vrakdelar från Hansa upp vid strandkanten.

Man går från kobbet till kobbet och plockar upp vrakdelar.

Tillslut kan man också fiska upp radiourret, alltså klockan som sitter i radiohytten där Turesson sov.

Och den klockan har stannat på 05, 57, 58. Två minuter i sex har den här katastrofen inträffat.

Så då får man reda på tiden.

Trots att ingen tagit på sig dårdet försöker man få klarit i hur attacken har gått till.

I ett bergtrum under Engelbrenkyrkan i Stockholm lägger man ett stort vrag pussel med de delar man hittills har hittat från Hansa.

Och med hjälp av dem rekonstruerar man exakt vad tropeden har träffat.

Man gör faktiskt en väldigt tidigt rekonstruktion av Hansas förskepp med de delar som finns kvar.

Sätter in de i inbördesplaceringar så gott det går.

Så pillar de ut de här små torpedsplitterna.

Dra liner till varje inslagshåll.

Och sen får de en inslagspunkt som visar sig vara mycket riktigt i lastrummet.

Två meter ungefär under vattenlinjen har torpedens laget in.

Så man får en ganska exakt punkt på inslaget exakt var den har träffat och hur den här torpeden har briserat.

De två överlevarna Arne Molin och Arne Thuresson är hög intressanta för Hansa kommissionen.

Man frågar mycket om det är ljus de sätt och man genomför ett belyningsprov.

Man sätter upp en strålkastare på olika fartyg, på olika höjd, på olika avstånd ifrån både Thuresson och Molin.

Så får de helt enkelt avgöra om liknare eller liknare inte, kan ha sett ut så här, kan ha sett ut så här.

Det där faller ganska dåligt ut. Det blir ingen jättetydlig bild av det här belyningsprovet.

Kommissionen tar även upp tidsangivisen från hjälpkryssare fyra.

Att de skulle passera att Hansa halv fyra.

Och som Molo Olander på kassetten säger, inte stämmer.

De vet inte vad som stämmer, men de vet att det stämmer i alla fall inte.

De förhör tio personer ifrån hjälpkryssare fyra.

De vill förhöra ännu fler, men här har det hänt någonting som har gjort att de förhören ställs in.

Så det blir inga fler förhör.

Och jag tror att de tycker nog kanske att de har kommit tillvägs änden med hjälpkryssaren.

Och de som jobbade på hjälpkryssaren den här natten som kom till förhören som kommissionen gjorde, vad säger de i förhören?

Alla är relativt samstämmiga på hjälpkryssare fyra under förhör.

Ingen har sett någonting, ingen har hört någonting och ingen vet någonting om att en strålkastare skulle ha används under natten.

Det är inte bara Hansa kommissionen som funderar på hjälpkryssare fyra.

Överlevaren Arne Thuresson förhörs av kommissionen och i slutet av förhöret frågar de.

Är det något du vill tillägga? Och Hans säger på den raka frågan säger han,

ja, jag vill veta var hjälpkryssare fyra uppehöll sig.

[Transcript] Naudio Dox / Ljuset på Östersjön del 3: Kassetten i verkstaden

Han tycker det är så märkligt att de inte har sett eller hört någonting den här natten.
Han tycker det är oerhört märkligt.
Och han omvittnar också vid ett tillfälle att det är någon i Visby som har berättat för honom att hjälpkryssare fyra har befunden sig väldigt nära Hansa när hon sjunk.
Så hur var det då med ammunitionen i Hansas last?
Den som överstigit den tillåtna mängden som man fick frakta?
Sprängmedlet påverkade inte explosionen, säger Hansa kommissionen.
I tidigt så framgick det ganska snabbt.
Hela partiet med sprängen hade lastast i det aktra lastrummet och bevisligen hade Hansa sprängts i den förliga delen. Där fanns det inga sprängen.
Men övervikten av sprängmedel får ändå konsekvenser.
Och det beslutas ju ganska omgående att det förbjuds från den 6 december 1944.
Det här kan vi inte hålla på med.
Och sen tror jag att man senare reglerar det att möjligtvis kan man transportera explosiva varor men inte i den omfattningen. Och om det ska ske så måste det vara tydligt vem som har tagit det här beslutet.
För det vet man ju fortfarande inte än idag.
Vem som faktiskt krev under lastmanifestet att ja men det här kan vi ta en bord.
Hansa kommissionen hittar inga bevis på vem som attackerat Hansa.
Men misstan kan han pekar åt så vett om jonen.
Men vid den här tiden var relationerna mellan länderna spända.
Men då har vi ett politiskt klimat i Norden vid det här tillfället.
Det är ganska kalla relationer mellan sovjet och Sverige.
Så det var inte läge att börja uppvakta Moskva med de här frågorna.
Utan jag tror att man körde ganska internt.
Man ville först ha reda på.
Man ville ha bevis på att det var en sovetisk torpedo.
Då ville man ha det på fötterna innan man började uppvakta dem.
Så det uppvaktas ju aldrig i fallet vid den tiden.
Eftersom man inte har tillräckligt med bevis.
Även om sannolikt så finns det en stark misstank om att det är en sovetisk ubåte inblanda.
Fem dagar efter andra världskrigets slut.
Den 12 maj 1945 kommer Hansa kommissionens utredning.
För de anhöriga blir kommissionens slutrapport en klientröst.
De kommer ju fram till var torpedernas träffat. Att det är en torped vilken tidpunkt.
Och det är det de kom fram till.
De kom inte fram till så mycket mer än så.
I för sig med de medel som fanns då så är det absolut imponerande.
Men de lyckas inte få en nationalitet på den här banemannen helt enkelt.
När det handlar om varför Hansa har blivit attackerad.
Så kan kommissionen bara spekulera.
Och de tror att det här hänger samman med ett misstag.
Eftersom det pågår en förflyttning av tysttrupp och materiell ifrån Svorbe och Baltikum.
Så finns det en misstank om att något av de här tyska flyktingfartygen har gått väster om Gotland.

[Transcript] Naudio Dox / Ljuset på Östersjön del 3: Kassetten i verkstaden

Svorbe är en halvö som ligger i de västra delarna av Estland.
Ett område som tyskarna utrymmer i andra världskrigets slutskede.
Då tyskarna pressas tillbaka av sovget.
Och de tror att det kan vara ett misstag att Hansa har råkat ut för ett enubåt.
Som tror att det här är ett tyskt fartyg helt enkelt.
Och jag tror att den var till stor del besvikelse för många.
Även om man i alla fall fick reda på att det var en torped.
Och de där sakerna, men man fick ju aldrig veta exakt.
Vilket innebär att man kunde inte ställa något skadeståndskrav från åt något håll.
Och så har det ju varit en till i dag.
Det finns ju ingen som har gjort det.
Men det finns vissa delar i Hansa-kommissionen som inte kommit till allmänhetens kännedom där i maj 1945.
Delar av kommissionen hemligstemplas.
Man tänker att en hemligstempel har någonting med själva vad ska jag säga.
Fartyget och själva sänkningen att göra.
Men i det här fallet är det ju egentligen bara en fråga om rikets säkerhet.
Mot igen blir trafikinspektör Emanuel Olander inblandade historien om Hansa.
Trafikinspektören Emanuel Olander berättar för Hansa-kommissionen
att det har inkommit fartyg med tysklast.
Som var ämna att vidarebefordras i Tyskland.
Det här är uppgifter som är känsliga i andra världskrigets slutskede.
Och där Sverige förklarar sig neutrala.
Det framkommer också att det har kommit in tyska soldater som har transporterats
på Gotlands bolagets fartyg.
Inte i någon större utsträckning, absolut.
Men det har funnits och de har transporterats tillbaka till fastlandet
och sen vidarebefordras tillbaka till Tyskland via Danmark.
Det ska dröja in på 80-talet innan hemligstempen ta en sport.
Så vad betyder det då för efterspelet av Hansa
att hela utredningen inte blev offentlig direkt?
Jag tror att tyvärr har nog det lätt till att det har blivit
väldigt mycket konspirationsteorier.
Och jag vet att många gick och väntade på att hemligstempen skulle lyftas
och gick och väntade på de här gobitarna.
Och så framkommer det absolut.
Det är klart att det är intressant hur det gick till
med de här tyska transporterarna och tyska soldaterna.
Men det framkommer ju ingenting som har egentligen med sänkningen att göra.
Sjömannen Ole Ålanders kassett inspelar 1995.
Genom åren har Ålander funderat mycket kring vad hjälpkylsare 4 gjorde under natten.
Och varför de uppgav den här tiden som inte stämmer?
Ole Ålander har ju alltid varit av tanken att hjälpkylsare 4
är det fartyget som lyser mot Hansa när hon sjunker.

[Transcript] Naudio Dox / Ljuset på Östersjön del 3: Kassetten i verkstaden

Det har varit hans övertygelse.

Han har ju haft det som mål när han gjorde den här efterforskningarna att redogöra för det här.

Och han kom också i kontakt med två eller tre ur besättningen.

Men jag har talat med en moteman som hade vakt på hjälpkylser i maskinrummet under natten.

Här säger Ole Ålander att han har talat med en ur besättningen på hjälpkylsare 4.

Besättningsmannen säger att han inte vet vad som hände uppe på däck under natten.

Men att han har hört talas om att jag har använts en strålkastare.

Jag förstod då att det här var ju absolut inte tillräckligt

för att kunna säga att det är inget dokument som påvisar med 100 % säkerhet att hjälpkylsare 4 var där.

Däremot gav det mig en oerhörd schuss rakt in i Hansa katastrofen

och Hansa katastrofens gåtor som jag tyckte var oerhördspännande hela tiden.

Ole Ålander gick ut i den 2008.

Han fick allerede på vad hjälpkylsaren hade för sig den där natten som Hansa gick under.

Ju längre den här historien går så blir det alltydligare.

Den sista pusselbiten om ljuset på Östersjön finns hos personalen om bord på hjälpkylsare 4.

Varför jögde de om ankomsttiden till Vysby?

Var det de som lysste på Hansa? Och varför stannar de inte?

Men låt oss inte gå för fort fram i historien.

Och så inträffade följsten sensationella och oväntade.

I nästa avsnitt av ljuset på Östersjön som i agentromanorna ungefär.

Vi fick tillbaka någonting ovärderligt för bevis för in.

Ja, de ville ju göra upp med sitt förflutnad.

Öppnar upp arkiven och vill avsluta att det sovget har gjort fel tycker rysslarna.

Men nu måste vi reda ut det här.